

TER ONDERTEKENING

Aan: SCM

Erfgoed en Kunsten

Van

Datum

13 oktober 2022

Referentie

Bijlagen

Bijlage 1. Kamerbrief

nota

Brief toegankelijkheid in de culturele en creatieve sector

Aanleiding

In de bijlage vindt u de brief aan de Tweede Kamer over toegankelijkheid in de culturele en creatieve sector. Deze brief is de uitwerking van een toezegging aan het lid Werner tijdens het Kamerdebat in juni. De brief moet uiterlijk 4 november naar de Tweede Kamer worden verzonden zodat deze voldoet aan de gestelde termijnen (10 dagen voor het WGO op 14 november). Op 26 augustus heeft u de outline voor deze brief ontvangen, deze is tevens besproken tijdens de beleidsstaf van 1 september.

Geadviseerd besluit

- Ter ondertekening: brief toegankelijkheid in de culturele en creatieve sector ter ondertekening.

Kernpunten

U gaat in de brief in op de volgende onderwerpen:

- Het belang van een toegankelijke culturele sector;
- Het sociaal model en enkele overkoepelende verdragen, codes en programma's;
- Wat is er al geregeld en welke goede voorbeelden zijn er?
- Ruimte voor verbetering en kansen;
- Drie actielijnen voortkomend uit;
 - Aanbevelingen in het rapport 'Onbeperkt Cultuur Belevén' 2020.
 - Gesprekken met de sector en ervaringsdeskundigen.

Ten aanzien van de actiepunten:

- Op 27 september heeft u gesproken met een aantal ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers. Bij verschillende van de genodigden leeft de behoefte om dit gesprek voort te zetten. U geeft in de brief aan om hier gehoor aan te geven, waarmee u ook invulling geeft aan de behoefte van de doelgroep "*Niets over ons, zonder ons*". Het voorstel is om periodiek een gesprek in te plannen waarbij we op concrete punten om input vragen. Tijdens deze gesprekken kunnen wij bijvoorbeeld ook geïnteresseerden zoals [redacted] vragen om aan te sluiten. De verwachting is

dat na het uitkomen van de brief, meer personen, organisaties en stichtingen zich zullen melden.

- ➔ Gaat u hiermee akkoord?
- ➔ Wilt u aanwezig zijn bij deze gesprekken? Het advies is om 1 keer per half jaar aanwezig te zijn bij een dergelijk gesprek. Eventuele gesprekken die meer gericht zijn op samen ontwerpen, kunnen ambtelijk opgepakt worden.
- Eerder is besproken om bij een verlenging van de BIS met vier jaar instellingen een specifieke opdracht in toegankelijkheid mee te geven. In de huidige situatie is het advies om gesprekken te starten met het LKCA over de positie en de vrijblijvendheid van de code voor de volgende subsidieperiode ('25-'28).
- ➔ Gaat u hiermee akkoord?
- De overige actiepunten hebben betrekking op kennisbundeling en -verspreiding en het monitoren van toegankelijkheid.
- ➔ Gaat u hiermee akkoord?

Toelichting

Politieke context: Het onderwerp toegankelijkheid wordt in de TK met name door het lid Werner (CDA) op de kaart gezet. De brief is aan haar toegezegd tijdens het debat. Het is echter onderdeel van het grotere inclusie-vraagstuk, wat breder leeft in de TK. Ook is in de recente beantwoording van de Kamervragen over toegankelijke festivals ¹ en in het twee minuten debat media op 6 oktober alvast verwezen naar deze brede brief over toegankelijkheid.

In de Meerjarenbrief wordt ook verwezen naar deze brief over toegankelijkheid.

Financiële / juridische overwegingen: In 2016 is het VN-verdrag Handicap² aangenomen. De implementatie hiervan wordt gecoördineerd door het ministerie van VWS middels het programma 'Onbeperkt Meedoen'. Ook de culturele en creatieve sector en media vallen onder dit verdrag en moeten stappen zetten voor de implementatie ervan. De maatregelen die aangekondigd worden in de brief, zullen gedekt worden uit de structurele middelen voor diversiteit, inclusie en toegankelijkheid.

Krachtenveld: Over het algemeen is er weinig discussie over het belang van toegankelijkheid, dat wil zeggen er zijn weinig partijen *tegen* toegankelijkheid. Er ligt een grote verantwoordelijkheid bij gemeenten, daarom zijn we in gesprek met

¹<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/07/05/antwoorden-op-vragen-over-het-bericht-ook-mensen-met-beperking-moeten-makkelijk-biertje-kunnen-halen-op-festival>

² https://wetten.overheid.nl/BWBV0004045/2016-07-14#Verdrag_2

Datum
13 oktober 2022

de VNG. De VNG is actief met het verzamelen en verspreiden van goede voorbeelden, zoals bijvoorbeeld de 'handreiking lokale inclusie agenda'. Daarnaast is de sector betrokken bij het opstellen van de brief. Op 28 september sprak u met een aantal belangenbehartigers, mensen uit de doelgroep en professionals uit het veld over toegankelijkheid. Twee genodigden van deze groep hebben meegelezen op de laatste versie van de brief, om eventuele gevoelige terminologie eruit te halen en de 'tone of voice' te testen.

Strategie: De brief over toegankelijkheid aan de TK onderstreept het belang van toegankelijkheid in de sectoren. We laten zien dat er al vele goede voorbeelden te vinden zijn, die wellicht ook nog niet bij iedereen bekend zijn, maar geven ook aan verder te werken aan zaken die nog aandacht behoeven.

TER BESLUITVORMING

Aan: SCM

Erfgoed en Kunsten

Van

[Redacted]

Datum

29 juli 2022

Referentie

33652262

Bijlagen

1. Genodigden voor gesprek met de sector

Intern OCW afgestemd

MenC

nota

Kamerbrief toegankelijkheid (gesprek sector en route MR)

Aanleiding

U heeft in het debat van 15 juni 2022 een brief aan de TK toegezegd over het onderwerp toegankelijkheid in de culturele creatieve sector en media. Deze staat gepland voor het najaar, na de hoofdlijnenbrief en vóór het volgende WGO op 14 november. Op 24 augustus wordt de outline besproken tijdens de beleidsstaf, de voorbereiding hiervoor volgt op een later moment. In deze nota informeren we u over het te organiseren gesprek met de sector ter voorbereiding op de brief en vragen we een besluit over de route van de brief.

Geadviseerd besluit

Het advies is om op korte termijn (eind augustus/begin september) een gesprek te organiseren met een aantal (ervarings)deskundigen uit de sector.

- ➔ Bent u akkoord met het organiseren van een gesprek met de sector?
- ➔ Bent u akkoord met het uitnodigen van deze gasten en/of heeft u nog aanvullingen?
- ➔ Wilt u zelf aanwezig zijn bij dit gesprek?

Het advies met betrekking tot de route van de kamerbrief is akkoord te gaan met informeren bij AZ of deze brief niet langs de MR hoeft.

- ➔ Ben u akkoord met de voorgestelde voorkeursroute (niet langs de MR)?

Kernpunten

T.a.v. het gesprek met de sector:

- Er zijn een aantal voorvechters binnen de sector voor het onderwerp toegankelijkheid. Via een gesprek kunnen we aandachtspunten en eventuele gevoeligheden bij hen ophalen voordat we een brief gaan schrijven.
- Een veelgehoord motto binnen de doelgroep is: 'niets over ons, zonder ons'. Hier kunnen we direct gehoor aan geven door dit gesprek te organiseren en daarbij ook ervaringsdeskundigen uit te nodigen.
- In de bijlage vindt u een lijst met genodigden. Hierbij is rekening gehouden met een verscheidenheid aan sectoren en zijn zowel vertegenwoordigers als ervaringsdeskundigen in opgenomen.
- U heeft aangegeven [Redacted] voor dit gesprek te willen uitnodigen. Met het oog op de dualiteit schept dit echter wat verwarring, zij moet dan later immers als Kamerlid iets vinden van uw brief die is gebaseerd op een gesprek waar zij zelf onderdeel van was. Het leidt ook tot een

Datum
29 juli 2022

onduidelijke positie in het gesprek: is zij deelnemer als 'ervaringsdeskundige' of zit zij daar als betrokken Kamerlid als toehoorder (maar dan heeft zij een voorsprong ten opzichte van andere Kamerleden) of is zij - samen met u - de uitnodigende partij (wat in het kader van dualisme niet passend is)?

Daarom adviseren we u om dit niet te doen. Uiteraard volgen we uw beslissing hierop, als u ons advies niet volgt.

- De lijst is vrij uitgebreid. Bij voorkeur vindt het gesprek live plaats, eind augustus / begin september. Omdat dit in het laatste gedeelte van de zomerperiode valt, zal wellicht niet iedereen kunnen deelnemen. We proberen op een groep van ongeveer 12 externe deelnemers uit te komen.
- Vanuit de bredere opgave diversiteit en inclusie worden na de zomer ook gesprekken met de sector opgestart. Dit gesprek kan een eerste zijn in die reeks.

T.a.v. de route van de brief:

- Voor media en specifiek de publieke omroep zal deze brief refereren aan de uitwerking van het coalitie akkoord: *"Programma's van de Nederlandse Publieke Omroep worden zoveel als mogelijk toegankelijk voor mensen met een audiovisuele beperking. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van onder andere audiodescriptie, gebarentolken en (gesproken) ondertiteling."*
- Normaal gesproken moet een brief met uitwerking van het CA via de MR gaan.
- Er zijn echter al afspraken met de NPO gemaakt over dit onderwerp vóórdat het coalitieakkoord is verschenen. Dit is middels een brief van de voormalig minister voor po, vo en media gecommuniceerd aan de Tweede Kamer¹ op 08 juli 2021.
- Daarnaast gaat dit niet over coalitieakkoordmiddelen maar om afspraken waar geen middelen mee gemoeid zijn.
- De brief kan uit nadat de brief *hoofddijnen cultuurbeleid 2023 en verder* uit is, maar vóór het WGO op 14 november.
- Het levert extra tijd op om de brief te schrijven en meer regie over het moment van uitsturen, wanneer deze niet langs de MR hoeft. Vanwege de krappe deadline waar we rekening mee moeten houden, is dat gewenst.
- Wanneer u akkoord bent met de voorkeur om deze brief niet langs de MR te laten gaan, zullen wij contact opnemen met de raadsadviseur van AZ om te informeren of deze route mogelijk is.

Toelichting

Politieke context: Het onderwerp toegankelijkheid wordt in de TK met name door het lid Werner (CDA) op de kaart gezet. De brief is aan haar toegezegd tijdens het debat. Het is echter onderdeel van het grotere inclusie-vraagstuk, wat breder leeft in de TK.

Financiële / juridische overwegingen: In 2016 is het VN-verdrag Handicap² aangenomen. De implementatie hiervan wordt gecoördineerd door het ministerie

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/08/aan-tk-beleidsreactie-op-concessiebeleidsplan-en-prestatieovereenkomst-2022-2026-npo>
² https://wetten.overheid.nl/BWBV0004045/2016-07-14#Verdrag_2

Datum
29 juli 2022

Strategie: De brief over toegankelijkheid aan de TK zal het belang van toegankelijkheid in onze sectoren moeten onderstrepen. U wordt in een later stadium verder geïnformeerd over de outline van deze brief.

Bijlage 1. Genodigden voor gesprek met de sector over toegankelijkheid

-
- A horizontal bar chart with 12 rows. Each row has a label on the left, a percentage value in the middle, and a corresponding black bar on the right. The labels are: 'Total', 'Male', 'Female', 'High school or less', 'Some college', 'Bachelor's or higher', '18-29', '30-49', '50-64', '65+', 'White', and 'Black or Hispanic'. The percentages are: 71, 73, 68, 65, 70, 74, 72, 75, 70, 73, 76, and 69 respectively.
Category	Percentage
Total	71
Male	73
Female	68
High school or less	65
Some college	70
Bachelor's or higher	74
18-29	72
30-49	75
50-64	70
65+	73
White	76
Black or Hispanic	69

Pagina 3 van 4

- Datum**
29 juli 2022

TER BESLUITVORMING

Aan: SCM

Erfgoed en Kunsten

Van

Datum

29 juli 2022

Referentie

33653188

Bijlagen

1. Outline kamerbrief
toegankelijkheid

2. Factsheet toegankelijkheid

Intern OCW afgestemd

MenC

nota

Outline kamerbrief toegankelijkheid

Aanleiding

In het debat over de hoofdlijnenbrief cultuur 2022 heeft u toegezegd aan de TK om een brief te schrijven over de implementatie van het VN-verdrag Handicap in de culturele en creatieve sector en over de maatregelen omtrent toegankelijkheid in de sector. De outline voor deze brief wordt besproken in de beleidsstaf van 1 september. U heeft eerder een nota ontvangen over een gesprek met de sector inzake toegankelijkheid en de gewenste route van de brief. Via deze nota informeren we u over de inhoudelijke opzet van deze brief en leggen we een aantal beslispunten aan u voor.

Beslispunten en geadviseerd besluit

- ➔ Kunt u zich vinden in de afbakening van deze brief?
"Diversiteit en inclusie is een belangrijk thema waar ik veel aandacht voor heb, zie ook de Hoofdlijnenbrief Cultuurbeleid 2023-2025 (werktitel), maar in deze brief zoom ik in op toegankelijkheid van de culturele creatieve sector en media voor mensen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking."
- ➔ Welke inleiding heeft uw voorkeur?
Optie A: Start de brief vanuit de urgentie voor toegankelijkheid voor deze grote groep mensen in de maatschappij.
Optie B: Start de brief vanuit de waarde van cultuur.
(De opties staan uitgewerkt in Bijlage 1. Outline.)
Ons advies is de uitdaging van toegankelijkheid te benaderen vanuit de urgentie van toegankelijkheid voor deze grote groep mensen in de maatschappij (Optie A). Hiermee is de brief meer onderscheidend van de Hoofdlijnenbrief Cultuurbeleid 2023-2025, waar de focus ligt op de waarde van cultuur.
- ➔ Via de benadering van het sociale model (zie ook Bijlage 2. Factsheet toegankelijkheid), verlegt men het probleem van ontoegankelijkheid van de persoon met een handicap, náár de samenleving. Dit is in lijn met de visie van het ministerie van VWS (het coördinerende ministerie in de implementatie van het VN-verdrag Handicap). We adviseren u om deze visie als uitgangsbrief te nemen in uw brief.
- ➔ Voor mensen met een taalachterstand (door bijvoorbeeld een verstandelijke beperking) kan de brief vertaald worden in eenvoudige taal. Welke optie heeft uw voorkeur?

Optie A: De brief voor de TK wordt vertaald naar eenvoudige taal.

Optie B: De brief voor de TK is in eenvoudige taal.

Aangezien brieven aan de TK primair over communicatie met het parlement gaan, maar dit een brede brief wordt met veel informatie waar de doelgroep ook geïnteresseerd in zal zijn, adviseren we om de brief ook in eenvoudige taal te vertalen (Optie A).

- Ons advies is om dit onderwerp op een creatieve, out-of-the-box manier te agenderen. De implementatie van het VN-verdrag gebeurt in de hele maatschappij. Juist onze sector kan middels creativiteit het belang onderstrepen, maar er ook een levendig onderwerp van maken waar men enthousiast van wordt. Dit kan bv. door;
- Het aanstellen van een ambassadeur specifiek op dit onderwerp, zoals eerder is gedaan met d [REDACTED]
 - Een compleet toegankelijk festival samen met de sector te organiseren waarin we 'de Staat van de Toegankelijkheid' uitroepen.
 - Een leertraject te ontwikkelen, waarmee we elke culturele instelling in Nederland een eerste stap op het gebied van toegankelijke programmering laten zetten.
 - Bij een verlenging van de BIS met vier jaar, kunnen we deze instellingen een specifieke opdracht in toegankelijkheid meegeven.

Bent u akkoord met een creatieve aanpak en om een stevige ambitie voor toegankelijkheid in de culturele en creatieve sector te laten doorklinken in de brief aan de Tweede Kamer?

Kernpunten

- U stuurt, nog voor het WGO op 14 november 2022, een brief over toegankelijkheid naar de Tweede Kamer. Specifiek gaat het om toegankelijkheid voor mensen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking in de culturele creatieve sector en media.
- Doel van de brief is te laten zien wat het lopend beleid is en om uw ambities voor de toekomst te benoemen.
- De brief voldoet aan de toezeggingen die u heeft gedaan in het debat over de hoofdlijnenbrief cultuur 2022 medio juni:
 - De kamer een brief te sturen over de concrete plannen voor de doelgroep mensen met een beperking / handicap;
 - De kamer inzicht te geven in de wijze waarop u het VN-verdrag Handicap binnen de culturele sector implementeert.
- Het idee is om een brede brief naar de TK te sturen waarin u ingaat op het beleid en ambities op het gebied van toegankelijkheid in al onze sectoren (zie Bijlage 1. Outline, lopende maatregelen).
- Het is daarbij belangrijk om in te gaan op de verantwoordelijkheidsverdeling tussen Rijk, de sector en gemeenten/provincies.

- We beschrijven het huidige beleid en maatregelen vanuit OCW op het gebied van toegankelijkheid in de culturele en creatieve sector en media (o.a. Code Diversiteit & Inclusie).
- We beschrijven voor elke sector / elk onderwerp:
 - Wat gebeurt er op het gebied van toegankelijkheid?
 - Is er beleid en zo ja, wat is het beleid?
 - Goede voorbeelden
 - Waar kan winst op behaald worden / wat zijn de ambities?
 - Welke verantwoordelijkheid ligt bij de Rijksoverheid en welke bij partners (VNG/sector)?
- Dilemma's worden ook benoemd. Er bestaan veel verschillende beperkingen, soms conflicteren maatregelen met elkaar. Een sterk contrasterende kleur voor iemand die slecht ziet, kan bijvoorbeeld teveel zijn voor iemand met een prikkelverwerkingsstoornis. We willen niet de illusie wekken dat we alles kunnen oplossen.
- Toon en stijl: to the point, positief, energiek, toegankelijk (geen jargon).
- Er komt mogelijk een versie in eenvoudige taal. Er wordt nagedacht over toegankelijke communicatie (bv. voorleesfunctie voor blinden en slechtzienden) rondom de brief.

Toelichting

Politieke context: Het onderwerp toegankelijkheid wordt in de TK met name door het lid Werner (CDA) op de kaart gezet. De brief is aan haar toegezegd tijdens het debat. Het is echter onderdeel van het grotere inclusie-vraagstuk, wat breder leeft in de TK. Ook is in de recente beantwoording van de Kamervragen over toegankelijke festivals ¹ alvast verwezen naar deze brede brief over toegankelijkheid.

In de Hoofdpijnenbrief Cultuurbeleid 2023-2025 wordt ook verwezen naar deze brief over toegankelijkheid.

Financiële / juridische overwegingen: In 2016 is het VN-verdrag Handicap² aangenomen. De implementatie hiervan wordt gecoördineerd door het ministerie van VWS middels het programma 'Onbeperkt Meedoen'. Ook de culturele creatieve sector en media vallen onder dit verdrag en zullen stappen moeten zetten in de implementatie ervan.

Krachtenveld: Over het algemeen is er weinig discussie over het belang van toegankelijkheid, dat wil zeggen er zijn weinig partijen *tegen* toegankelijkheid. Er ligt een grote verantwoordelijkheid bij gemeenten, daarom gaan we in gesprek

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/07/05/antwoorden-op-vragen-over-het-bericht-ook-mensen-met-beperking-moeten-makkelijk-biertje-kunnen-halen-op-festival>
² https://wetten.overheid.nl/BWBV0004045/2016-07-14#Verdrag_2

Datum 16 augustus 2022

met de VNG, zoals ook toegezegd is in de Kamervragen over toegankelijke festivals. Het is nog niet bekend wat het standpunt van de VNG hierin is. Daarnaast wordt de sector wordt betrokken bij het opstellen van de brief. Op 28 september spreekt u met een aantal belangenbehartigers, mensen uit de doelgroep en professionals uit het veld over toegankelijkheid.

Strategie: De brief over toegankelijkheid aan de TK zal het belang van toegankelijkheid in onze sectoren moeten onderstrepen.

Bijlage 1. Outline

1. Inleiding optie A (de urgentie van toegankelijkheid in de culturele en creatieve sector en media)

- Ongeveer 1 op de 10 Nederlanders heeft een matige of ernstige lichamelijke of verstandelijke beperking. Dat betekent dat ongeveer 2 miljoen mensen in Nederland niet vanzelfsprekend mee kunnen doen, ook niet overal in de culturele en creatieve sector.
- Ik vind het van groot belang dat iedereen aan het culturele leven mee kan doen.
- Dit is belangrijk omdat cultuur verrijkend is. *Waarde van cultuur benoemen*
- Daarom zet ik mij in voor een toegankelijke culturele sector.
- Met de ratificatie van het VN-verdrag Handicap is een goede eerste stap gezet, daar bouw ik graag op voort. *Uitdagingen benoemen vanwege vele verschillende vormen van toegankelijkheid.*
- In deze brief laat ik zien wat er in verschillende sectoren gebeurt en waar mijn ambities voor de komende jaren liggen. *Ingaan op specifieke vragen die toegezegd zijn in het debat van 15 juni 2022.*
- *Afbakening en verhouding tot de opgave rondom diversiteit en inclusie.*

1. Inleiding optie B (De waarde van cultuur)

- Iedereen moet van kunst, cultuur en media kunnen genieten.
- Dit is belangrijk omdat cultuur verrijkend is. *Waarde van cultuur benoemen.*
- Voor mensen met een beperking is dit niet altijd vanzelfsprekend. Er zijn verschillende (culturele) instellingen die grote stappen zetten, maar nu is het moment aangebroken om te streven naar toegankelijkheid als norm in plaats van als uitzondering. *Informatie over aantallen van mensen met een beperking en vormen van beperkingen.*
- Met de ratificatie van het VN-verdrag Handicap is een goede eerste stap gezet, daar bouw ik graag op voort. *Uitdagingen benoemen vanwege vele verschillende vormen van toegankelijkheid.*
- Ik zet mij op verschillende manieren in voor een toegankelijke culturele sector omdat ik vind dat iedereen mee moet kunnen doen.
- In deze brief laat ik zien wat er in verschillende sectoren gebeurt en waar mijn ambities voor de komende jaren liggen. *Ingaan op specifieke vragen die toegezegd zijn in het debat van 15 juni 2022.*

- *Afbakening en verhouding tot de opgave rondom diversiteit en inclusie.*

2. Visie SCM en inzet

- Visie SCM op toegankelijkheid vanuit het 'sociaal model'
- Inzet
 - i. Kennisdeling en aanjagen van voorbeeldfuncties
 - ii. Monitoring en dataverzameling
 - iii. Stimuleren van 'Niet over ons, zonder ons'. Mensen met een handicap betrekken bij het uitwerken van toegankelijkheidsplannen.

3. Lopende maatregelen

- a. 'Onbeperkt Meedoen' – programma VWS
- b. Programma Discriminatie en Racisme
- c. Code D&I
- d. Podiumkunsten / Beeldende kunst (Agenda Inclusieve Podiumkunsten, LKCA, Claudia)
- e. Festivals / evenementen
- f. Musea
- g. Omroepen
- h. Bibliotheken
- i. Film / AV
- j. Archieven
- k. Creatieve Industrie
- l. Cultuurparticipatie
- m. Cultuureducatie

Bijlage 2. Factsheet toegankelijkheid

Theorie sociaal model

In Nederland wordt er veelal naar mensen met een beperking gekeken vanuit het medische model. Dat wil zeggen dat een beperking wordt gezien als een afwijking die door dokters, hulpverleners en andere deskundigen zoveel mogelijk geminimaliseerd moet worden. De samenleving wordt ingericht op hoe de meeste mensen zijn. Iedereen die niet is zoals de meeste mensen is moet zich daar zoveel mogelijk aan aanpassen of er worden speciale oplossingen bedacht (denk bijvoorbeeld aan speciaal vervoer, speciale scholen). Daarnaast wordt er veelal gekeken naar mensen met een beperking vanuit liefdadigheid. Mensen zonder beperking ervaren mensen met een beperking vaak als zielig, omdat zij afwijken van de norm, of als dapper, omdat zij iets doen 'ondanks hun beperking'.

Het sociaal model, dat is ontwikkeld door mensen met een beperking, gaat er vanuit dat we de maatschappij zo inrichten dat deze voor iedereen is. Hierbij worden mensen in staat gesteld om hun eigen keuzes te maken. Dit betekent dat de persoon in bijvoorbeeld een rolstoel niet een beperking heeft, maar dat de maatschappij de beperking oplegt, omdat deze niet is ingericht op een persoon in een rolstoel. De persoon in de rolstoel is pas beperkt wanneer hij/zij een trap tegen komt waar hij/zij niet omhoog kan. De wijze waarop de maatschappij is georganiseerd zorgt voor uitsluiting van mensen met een beperking. Vanuit het sociale model streven we naar inclusieve gelijkwaardigheid en menselijke waardigheid.

Vergelijking van het gedachtegoed in het medische en sociale model

Medisch model

- Ik kan niet naar het theater, want doordat ik doof ben, kan ik de voorstelling niet begrijpen.
- Ik kan niet naar het museum, want door mijn niet aangeboren hersenletsel (NAH), is het voor mij te druk.

Sociaal model

- Ik kan niet naar de voorstelling, want deze heeft geen boventiteling en ik kan mijn tolk Nederlandse Gebarentaal niet meenemen.
- Ik kan niet naar het museum, omdat het museum geen prikkelarme openstellingen heeft.

De minister van VWS zegt hier het volgende over in haar brief aan de Tweede Kamer over de voortzetting van het programma 'Onbeperkt Meedoen':

"In de samenwerking met alle betrokken partijen zou ik graag wegblijven van een medische blik op een beperking, met een focus op het individu en wat hij of zij niet (meer) kan. Ik geloof in de benadering via het 'sociaal model'. Want het is

niet de beperking die iemand gehandicapt maakt, maar de wisselwerking tussen de beperking en de ontoegankelijkheid van de maatschappij. Als wij er met elkaar in slagen de samenleving toegankelijk en inclusiever te maken, is iemand met een beperking minder gehandicapt. Dat is de kern van het sociaal model van denken over een beperking, verbonden aan de implementatie van het VN-verdrag Handicap."

Aantallen

In heel Nederland hebben ruim twee miljoen mensen een auditieve, visuele, lichamelijke, verstandelijke beperking, psychische kwetsbaarheid of chronische ziekte.

Definitie

Het VN-verdrag Handicap hanteert de volgende definitie voor mensen met een beperking:

"Personen met een beperking omvat personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuigelijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving."

- Fysiek: Motorische beperking (verstoringen in de beweging) en chronische ziekte.
- Mentaal: Psychosociale beperkingen (angststoornis, depressie en/of bipolaire stoornis) en ook mensen met een prikkelverwerkingsstoornis door bijvoorbeeld Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH).
- Intellectueel: Verstandelijke beperkingen.
- Zintuigelijke beperkingen: Auditief, waardoor iemand doof/slechthorend is en/of visueel waardoor iemand blind of slechtziend is.

Terminologie

Juiste terminologie is, met het oog op emancipatie en gelijkwaardigheid, belangrijk. Om die reden kiezen we ervoor een aantal woorden wel of juist niet te gebruiken.

- Handicap of beperking
De ene persoon omschrijft zichzelf liever als een persoon met een handicap terwijl de ander liever spreekt over diens beperking. Je kunt het allebei gebruiken. Gebruik in ieder geval niet het woord 'gehandicapte' of 'beperkte', want iemand is niet diens handicap/beperking, maar heeft een handicap/beperking. Ook mindervalide is niet wenselijk, omdat dit uitgaat van een afwijking waardoor iemand minder wordt.
- Doof
Mensen die doof zijn geboren of voor hun 3^e levensjaar doof zijn

geworden (prelinguaal doof) omschrijven zichzelf veelal als cultureel Doof (Doof met de hoofdletter D). Hun doofheid is onderdeel van hun identiteit. Spreken van een auditieve beperking is dan ook niet wenselijk, omdat in er in hun optiek niks afwijkend is.

- Tolk Nederlandse Gebarentaal of gebarentolk
Een tolk die gesproken Nederlands omzet in Nederlandse Gebarentaal en Nederlandse Gebarentaal naar het gesproken Nederlands. Het is niet correct om aan deze persoon te refereren als een doventolk. Dat suggereert namelijk dat de tolk er alleen is voor mensen die doof zijn terwijl de tolk ook gebruikt wordt door horende mensen die in communicatie zijn met mensen die doof zijn.

Vormen van Toegankelijkheid

Toegankelijkheid is een breed begrip. Om overzicht te behouden delen we toegankelijkheid op in 6 categorieën.³

1. Fysieke toegankelijkheid: De toegankelijkheid van een gebouw. Denk aan drempelhulpen, liften, aangepaste toiletten etc.
2. Bereikbaarheid van voorzieningen: Mogelijkheid van gebruik van toegankelijkheidshulpmiddelen zoals bijvoorbeeld audiodescriptie en het gebruik van een Nederlandse gebarentolk en/of een schrijftolk.
3. Digitale toegankelijkheid: De toegankelijkheid van een website. Is er gebruik gemaakt van eenvoudig taalgebruik en/of is deze compatibel met spraaksoftware voor mensen die blind/slechtziend zijn.
4. Informatieve toegankelijkheid: Informatie over toegankelijkheid van bijvoorbeeld een culturele instelling.
5. Financiële toegankelijkheid: Prijs van entreekaarten, is er keuze mogelijkheid voor rolstoelplaatsen op verschillende rangen of kun je gratis een begeleider meenemen.
6. Sociale toegankelijkheid: Bewustzijn, bejegening en representatie (inclusie).

³ Dit zijn dezelfde categorieën die worden aangehouden in de Code Diversiteit & Inclusie.